

ПРИМЕНА НА ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК – МОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИЦИ

Билјана Ивановска¹, Гзим Џафери²

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
biljana.ivanovska@ugd.edu.mk

²Универзитет на Југоисточна Европа, Тетово
g. xhaferi@seeu.edu.mk

Апстракт: Вештачката интелигенција (ВИ) е еден од најзначајните трендови во 21-иот век, отворајќи нови перспективи за иднината на човештвото. Оваа технологија има големо влијание на секојдневието, олеснувајќи го истото од различни аспекти, како на пример употреба на автономното учење и анализа на големи количини податоци. Во практика, ВИ се соочува со предизвици и отвора многу можности, вклучувајќи ги и образованието и учењето на странските јазици. Но, дали оваа технологија може да ја замени потребата за учење на јазици и какви се најдобрите начини за интеграција на ВИ во учењето на јазици? За да го истражаме ова, правиме анализа на употребата на ChatGPT во изучувањето на германскиот како странски јазик, со цел да ги прикажеме можностите и предизвиците што ги носат новите технологии во наставниот процес. За ова истражување, се користи Прашалник за дискурсна анализа, пополнет од студенти-германисти од два универзитети во Р. С. Македонија. Резултатите од анализата ќе бидат презентирани во овој труд.

Клучни зборови: вештачка интелигенција, странски јазик, предизвици, Прашалник за анализа на дискурс, ChatGPT

ENHANCING FOREIGN LANGUAGE TEACHING THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

Biljana Ivanovska¹, Gzim Xhaferri²

¹Goce Delcev University, Stip,
biljana.ivanovska@ugd.edu.mk

²South East European University, Tetovo
e-mail: g. xhaferi@seeu.edu.mk

Abstract: Artificial Intelligence (AI) is one of the most significant trends in the 21st century, opening up new perspectives for the future of humanity. This technology has a great impact on everyday life, making it easier from various aspects, such as the use of autonomous learning and analysis of large amounts of data. In practice, AI faces challenges and opens up many opportunities, including education and foreign language learning. However, can this technology replace the need for language learning, and what are the best ways to integrate AI into language learning? To explore this, we analyze the use of ChatGPT in the study of German as a foreign language, aiming to illustrate the possibilities and challenges that new technologies bring to the educational process. For this research, a Discourse Completion Test is used, completed by German studies students from the University Goce Delcev in Stip, and the South East European University in Tetovo, the Republic of North Macedonia. The results of the analysis will be presented in this paper.

Key words: artificial intelligence, foreign language, challenges, Discourse Completion Test, ChatGPT

Вовед - теоретска рамка

Вештачката интелигенција (ВИ) се смета за еден од најзначајните белези на 21-иот век и отвора нови перспективи за иднината на човештвото. Оваа технологија овозможува напредок во речиси сите области на живеењето, области како наука, технологија и анализа на големи количини податоци, што имаат за цел значително да го олеснат секојдневието на голем број луѓе – како теоретски, така, секако и во практика. Во практика, ВИ се соочува со предизвици и многубројни можности. Вештачката интелигенција (*анг.* AI, artificial intelligence / *герм.* KI, künstliche Inelligenz) има големо влијание на нашето секојдневие од различни аспекти. Во денешно време разговорот со дигитални асистенти, слушањето музика базирана на алгоритми кои ги анализираат нашите навики, активности на интернет или на социјалните мрежи и

преведувањето на пораки од/на странски јазик со притискање на само едно копче се секојдневни ситуации. Кога ChatGPT беше објавен на 30 ноември 2022 година, многу се разговараше и пишуваше за нејзината влијателност и моќ. Прашањето за промена на начинот на учење се истражува од различни аспекти. Дали, во светот на преведувачките алгоритми и автоматизираниот текстуален креативен процес, учењето на јазици останува важно и за кои потреби? Кои се јазичните вештини кои ќе бидат важни во иднина? Каква е најдобрата насока за употреба на вештачката интелигенција во учењето на странски јазик? Кој ќе ги обучува наставниците за работа со вештачката интелигенција и кој ќе ги развива наставните материјали? Која е улогата на наставниците во овој нов свет на истражување? Преку практични примери го истражуваме конкретното користење на ChatGP во изучувањето на германскиот како странски јазик и потенцијалното влијание што го носат новите современи алатки во наставниот процес.

Во практика, ВИ сè уште има некои предизвици поради машинското учење и нејзината ефикасност, но исто така, зависи и од процесот на учење. Овој процес често се базира на откривањето на врски помеѓу влезните информации и соодветните излезни резултати. Кога ВИ може самостојно да обезбеди правилен фидбек, се смета дека е постигнат успешен резултат (Бергерс, 2023). Откако се појави во јавноста во ноември 2022 година, интелигентниот чет-бот ChatGPT е присутен во медиумите и активно се разговара за него од страна на стручњаци и широката популација (Хонегер, 2023). Со своето претставување во 2022 година, интелигентниот чет-бот ChatGPT стана присутен во медиумите и стана предмет на интензивни дебати и полемики како меѓу експертите, така и меѓу широката популација. Исто така, кај наставниците во училиштата и универзитетите, оваа текстуална интеракција предизвика значително внимание и поттикна разговор за употребата на вештачката интелигенција во образованието. При тоа, активно се дебатира за можностите и ризиците кои ги нуди ВИ.

Во контекстот на истражувањето на учењето на странски јазици и методиката на учењето на странски јазици е неоспорно дека развојот на новите технологии отвори нови можности за учење на странските јазици. Во поново време, позитивното влијание од користењето на слободни онлајн чет-комуникации за подобрување на комуникациските вештини беше емпириски потврдено (Бибигхојзер&Маркес-Шефер, 2009). Сепак, во практика, учењето странски јазици понекогаш може да биде предизвик и тешко да се најдат соодветни чет-партнери, бидејќи четовите често зависат од меѓусебната достапност. Сепак, со користење на чет-ботови, овој проблем може лесно да се совлада, бидејќи чет-ботовите како ChatGPT немаат временски ограничувања.

Платформите и апликациите засновани на вештачката интелигенција имаат потенцијал да влијаат и долгорочно да ја променат практиката на учење на јазици и потребата за развој на вештините кај изучувачите на странски јазици. Постојат многу можности за користење на апликации засновани на вештачката интелигенција во учењето на јазици, а еден од нив е проектната работа со создавање на текстови со вештачка интелигенција. (Хартман, 2017; Хартман, 2021; Хартман, 2023) Во зависност од целта на проектот, истите може да се оценуваат и/или да завршат со заклучна дискусија на целото училиште или групата, повратна информација од страна на учениците или наставниците итн. Писмените проекти можат да вклучуваат и задачи за креативно пишување (сп. фон Вердер, 2007, стр. 127–285). Покрај тоа, учениците имаат можност да развијат свои идеи за проекти за учење на јазици и во рамките на зададен временски период да работат на своите писмени проекти.

Емпириско истражување

За истражувањето се користи Прашалник за дискурсна анализа кој беше поделен за пополнување на 30 студенти по германистика од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип и студентите-германисти од Универзитетот на Југоисточна Европа во Тетово (УЈИЕ). Испитаниците беа на возраст од 18 до 24 години, изворни говорители на македонскиот и на албанскиот јазик, но истовремено изучувачи на германскиот како странски јазик, со Б1 и Б2 ниво на познавање на германскиот јазик. На испитаниците има беа поставени десет прашања кои се однесуваа на употребата на вештачката интелигенција во наставата по странски јазик (германски). Анализата ја даваме во прилог.

Табела 1. Учесници во анализата

пол	возраст	Година на студирање	Престој во германскоговорно подрачје подолго од 6 месеци	Ниво на јазични вештини
23 женски 7 машки	18-24	од прва до четврта	3	Б1 ниво (13) и Б2 ниво (17)

Во однос на првото прашање, дали и за која цел студентите го користеле овој инструмент (ChatGPT) во текот на студиите по германистика, голем дел од студентите (98%) потврдиле дека ја користеле оваа алатка, наведувајќи различни контексти, како на пример: помош при изработка на проекти, добивање информации или помош за нејасни одговори, интерпретација на поставени прашања, пишување на есеи и изработка на семинарски трудови, како и при изработка на презентации и проектни задачи. Сепак, имаше и студенти кои потврдиле дека не го користеле ChatGPT (2%).

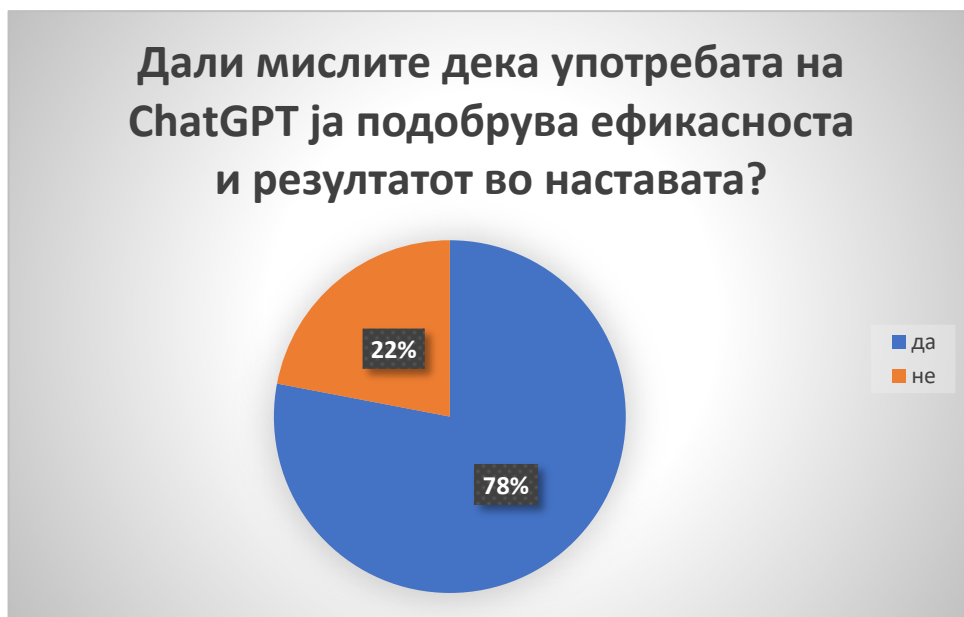
Графикон 1. Употреба на ChatGPT во наставата по странски јазик (германски)

Во однос на второто прашање, а се однесува на функциите на ChatGPT што се сметаат за корисни во наставата, според одговорите на студентите, тие вклучуваат голем број на достапни и конкретни информации, што им овозможува на студентите да ги прошират своите знаења. Покрај тоа, ChatGPT може да биде корисен и за истражување и нови информации, што ги подобрува вештините за анализа и критичко размислување на студентите. Широкиот спектар на дополнителни конкретни информации што ги нуди ChatGPT им овозможуваат на студентите да ги добијат потребните ресурси за своите проекти и задачи. Освен тоа, голем број на достапни конкретни апликации и алатки на ChatGPT им овозможуваат на студентите да користат различни аспекти од своето академско истражување и научно-истражувачка работа.

На третото прашање дали оваа алатка ја подобрува ефикасноста во наставата, најголем дел од студентите (речиси 78%) смета дека оваа алатка ја подобрува ефикасноста во наставата.

Графикон 2. Ефикасност и резултати во наставата по странски јазик

Предизвиците и ограничувањата што беа забележани при користењето на ChatGPT на часовите вклучуваат префрлување на вниманието на студентите од училишниот материјал и наставниот процес. Неколку студенти изразиле забелешки за ограниченоста на достапните информации, што може да ги ограничи во нивните академски истражувања. Иако, голем дел од студентите (96%) изразиле задоволство со можноста за давање информации во однос на анализа на текстови и реченици, што може да им помогне во нивното студиско истражување и развој на вештините за анализа и толкување на текстови, сепак, само многу мал процент (< од 4% не се согласуваат со ова мислење).

Платформите и формите кои ги користеле студентите преку ChatGPT на часовите биле различни, според потребите и можностите. Некои студенти го користеле овој инструмент на часовите, преку неговите платформи (74%), како на пример: *Beginners ChatGPT for Practical Applications*, *ChatGPT + Blogging*, *ChatGPT Bootcamp: From Beginner to Pro*, *ChatGPT Crash Course: Automate Tasks with AI*, *ChatGPT for Beginners: The Ultimate Use Cases for Everyone*, *Getting Started with the ChatGPT API*, *Lazy Questions, Crazy Answers using ChatGPT*, *Make Teaching Easier with Artificial Intelligence (ChatGPT)*, *Master ChatGPT Marketing + Advertising + Content Creation*, додека други го користеле како самостоен инструмент (26%).

Графикон 3. Платформи на употреба

На шестото прашање се сретнаа одговори дека ChatGPT е особено корисен во различни предмети или дисциплини каде што е потребна анализа на текстови, пишување на есеи и решавање на проблеми. Многумина од испитаниците (68%) го сметаат за корисен околу пишувањето на есеи, бидејќи им помага да ги развијат своите идеи и аргументи. Исто така, ChatGPT може да биде корисен при истражување и разрешување на двосмислени прашања за одговори во различни дисциплини. Во областа на информатиката, ChatGPT може да помогне во полесно програмирање, додека при анализа на текстови или реченици во областа на лингвистиката, може да обезбеди нови перспективи и разбирање на текстот.

На седмото прашање речиси сите испитаници одговориле дека немаат искуство за тоа како интеракцијата од користењето на овој инструмент ќе влијае меѓу студентите и наставниците.

Кога се споредува квалитетот на одговорите од ChatGPT со работата на наставниците или други извори на информации, студентите изразуваат различни мислења. Некои немаат размислувано до сега за таква споредба, додека други истакнуваат дека одговорите од ChatGPT не секогаш се веродостојни, поради што често бараат информации од повеќе различни извори. Има и такви одговори кои сметаат дека не е во ред да се споредува квалитетот на одговорите од ChatGPT со работата на наставниците или други извори на информации, додека други студенти не би го оцениле овој инструмент како најдобар извор.

Графикон 4. Споредба на овој инструмент со работата на наставниците

Мислењата за тоа дали ChatGPT може да го подобри учењето и разбирањето во наставата по германски јазик се различни. Некои изразуваат двоумење преку одговорот "Можеби" (38%), додека други (29%) се согласуваат дека тоа е делумно можно, наведувајќи ја како пример можноста да се добие идеја и насока за пишување на текст или есеј, како и претставување на различни идеи од кои може да се состави целина. Има и такви одговори (19%) кои веруваат дека е можно, но само ако се користи на соодветен начин, додека други не веруваат дека ChatGPT може значително да го подобри учењето и разбирањето во наставата по германски јазик (14%).

Кога се разговара за функциите или подобрувањата на ChatGPT за користење за време на часовите, студентите изразуваат различни мислења. Некои сметаат дека истото веќе е во доволно напредната форма, додека други веруваат дека нови опции и подобрувања би го направиле уште покорисен. Има и такви кои сметаат дека ChatGPT веќе е во доволно напредната форма. Исто така, некои студенти би сакале да увежбуваат преведување на одредени текстови и зборови како дополнителна функција.

Идејата за препорака на услугите што ги нуди ChatGPT на други студенти или наставници варираат во зависност од различните перспективи. Некои би го препорачале овој инструмент, со аргумент дека ChatGPT овозможува брз и лесен пристап до точни информации, што може да помогне во изработката на проекти или пишувањето на есеи (82%). Други би го препорачале со истата цел, но, исто така, и за да ги поттикне студентите да работат самостојно и да се потрудат да ги подобрат своите вештини (15%). Наспроти тоа, некои не би го препорачале ChatGPT, сомневајќи се во неговата способност да даде прецизни информации, особено во однос на усвојувањето на германскиот јазик (3%).

Заклучни белешки

Студентите по германистика во најголем дел (98%) користеле ChatGPT за помош во различни контексти, како: проекти, добивање информации, пишување есеи и изработка на презентации. Функциите на ChatGPT што се сметаат за корисни во наставата вклучуваат обезбедување на достапни и конкретни информации, што ги подобрува знаењата и вештините за анализа и критичко размислување на студентите. Дури 78% од студентите сметаат дека ChatGPT ја подобрува ефикасноста во наставата, бидејќи оваа алатка им помага во пишување на есеи, решавање на проблеми и анализа на текстови. Предизвиците при користење вклучуваат префрлување на вниманието на студентите од училишниот материјал и ограниченоста на достапните информации. Мислењата за подобрување на учењето и разбирањето се различни, некои го препорачуваат ChatGPT за брз и лесен пристап до информации, додека други изразуваат сомнеж во неговата прецизност, јасност и точност, особено кога станува збор за усвојување на германскиот како странски јазик.

KOPICTENA ЛИТЕРАТУРА

- Bergers, Hendrik (2023): Künstliche Intelligenz wie ChatGPT – „Bullshitgenerator“, „Wundertüte“ oder „bald so selbstverständlich wie der Einsatz eines Taschenrechners“? Terrasse online, Ernst Klett Verlag: <https://www.klett.de/alias/1144505> (16.12.2023)
- Biebighäuser, Katrin/Gabriela Marques-Schäfer (2009): Text-Chat und Voice-Chat beim DaF-Lernen online: Eine empirische Analyse anhand der Chat-Angebote des Goethe-Instituts in JETZT Deutsch lernen und in Second Life. In: Info DaF 2009, 36 (5): 411–428.
- Hartmann, Daniela (2017): Künstliche Intelligenz im DaF-Unterricht? Disruptive Technologien als Herausforderung und Chance Artificial intelligence in GFL teaching? Disruptive technologies as challenge and opportunity, From the journal Informationen Deutsch als Fremdsprache <https://doi.org/10.1515/infodaf-2021-0078>
- Hartmann, Daniela (2021): Künstliche Intelligenz im DaF-Unterricht? Disruptive Technologien als Herausforderung und Chance. In Informationen Deutsch als Fremdsprache, vol. 48, no. 6, 2021, pp. 683–696. <https://doi.org/10.1515/infodaf-2021-0078>.
- Hartmann, Daniela (2023): KI-Textgeneratoren wie ChatGPT: Ideen für den Fremdsprachenunterricht. URL: <https://daniela.hartmann.site/2023/04/03/ki-textgeneratoren-wie-chatgpt-ideen-fur-den-fremdsprachenunterricht>. Abgerufen am 31.08.2023.
- Honegger, Beat Döbeli (2023): ChatGPT & Schule. Pädagogische Hochschule Schwyz. Unter: <https://mia.phsz.ch/MIA/ChatGPT> (17.12.2023)
- Von Werder, L. (2007): Lehrbuch des kreativen Schreibens. Wiesbaden: Marix Verlag GmbH.
- Open AI: WebChatGPT. Unter: <https://chat.openai.com/auth/login> (10.12.2023)